

7. Внесение изменений в бюджетное законодательство по зачислению 50% поступлений от налога на прибыль предприятий к доходам местных бюджетов, причем они должны распределяться между доходами, учитываемыми при определении трансфертов, и бюджетом развития.

Предлагаемые институты-ограничители позволят обеспечить ограничение роста дефицита сводного бюджета, государственного долга, снижения остатков средств на ЕКС. Тем самым будет оказано влияние и на уровень расходов связанных с обслуживанием государственного долга.

В заключение работы можно сформулировать выводы, которые содержатся в следующих положениях:

- введение институциональных ограничений на объемы бюджетного дефицита и государственного долга, уровень дефицита государственных целевых фондов и финансовых планов государственных компаний позволит сократить расходы бюджета по их финансированию и обслуживанию, уменьшить уровни макроэкономических финансовых рисков;

- установление ограничения на минимально допустимый уровень остатков средств на ЕКС позволит обеспечить стабильность финансирования государственных программ в разрезе как социальных, так и экономических расходов, и снизить уровень транзакционных издержек, сопровождающих процессы использования финансовых ресурсов государства;

- перераспределение источников доходов от государственного к местным бюджетам, введение налога на недвижимость физических и юридических лиц как источника собственных поступлений для местных органов власти позволит сформировать систему доходов местных бюджетов, обеспечивающую более высокий уровень финансовой самостоятельности, а значит и ответственности, местных властей, снизить их зависимость от решений вышестоящих органов и уменьшить уровень транзакционных издержек, связанных с реализацией политики горизонтального финансового выравнивания.

Литература

1. Зайчикова В.В. Прогнозування доходів місцевих бюджетів у процесі міжбюджетного регулювання / В.В. Зайчикова // Фінанси України. – 2007. - № 6. – С. 69 – 81.
2. Кириленко О.П. Бюджетні видатки на розвиток інфраструктури держави / О.П. Кириленко, Б.С. Малиняк // Фінанси України. – 2008. - № 7. – С. 3 – 16.
3. Луніна І.О. Проблеми й перспективи розвитку системи державних фінансів України / І.О. Луніна // Фінанси України. – 2010. - № 2. – С. 3 – 12.
4. Луніна І.О. Ризики державних фінансів України та шляхи їх мінімізації / І.О. Луніна // Фінанси України. – 2012. - № 2. – С. 4 – 15.
5. Полозенко Д. В. Фінансове забезпечення місцевого самоврядування - важливий чинник соціально-економічної стабільності держави / Д. В. Полозенко // Фінанси України. – 2010. - № 9. - С. 124 – 126.
6. Чекіна В.Д. Введення податку на нерухомість в Україні: проблеми й ризики / В.Д. Чекіна // Фінанси України. – 2012. - № 3. – С. 38 - 44.

378.1

*Матвій М.Я., д.е.н., професор,
Тернопільський національний економічний університет*

ГЛОБАЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ ТА МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ

Подальший розвиток ринкових процесів в Україні, створення передумов для її успішної інтеграції у світове економічне співтовариство потребує суттєвих змін у визначенні пріоритетних форм, методів і напрямів маркетингової діяльності. Просування товарів на світовому ринку і конкуренція на вітчизняному потребують розробки нових маркетингових стратегій з врахуванням зростання впливу глобалізації, адже маркетингова діяльність у такому випадку суттєво відрізняється від просування товарів на ринки окремих країн.

Одним із актуальних питань у цьому контексті є використання інструментів глобального маркетингу, що базуються на інтеграції та стандартизації маркетингової діяльності на глобальних та світових ринках. Криза і екологічні тенденції відображають наявність активно діючих глобальних факторів зростання ємності світових ринків та глобального попиту на аграрну та енергетичну продукцію. Тенденції глобалізації, що спостерігаються на світовому ринку, і формування окремих

глобальних сегментів світових ринків обумовили необхідність розгляду можливостей застосування глобального маркетингу як актуальної та перспективної бізнес-орієнтації виробників у світі.

Для вітчизняної економіки глобальна маркетингова орієнтація у сфері бізнесу є необхідною передумовою посилення позицій національних виробників на глобальних ринках, підвищення значимості України як одного з ключових учасників глобального ринку, спроможного впливати на його кон'юнктуру, а також ефективного включення її унікальних природних ресурсів у систему світового поділу праці. Ресурсна забезпеченість вітчизняної економіки та ряд об'єктивних факторних переваг дозволяють реалізувати потенціал вітчизняного бізнесу в глобальних масштабах, для чого, окрім інвестицій та трансформації системи стандартизації і сертифікації, потрібна нагальна переорієнтація у сфері маркетингу.

Поряд з цим, на зміну кон'юнктури світового ринку, особливо в умовах його нестабільності та кризових явищ, важливе місце відводиться міжнародному тероризму, як важливому чиннику дестабілізації глобального ринку. Тероризм став об'єктом наукових досліджень в останні десятиріччя. Інтерес до цього явища викликаний його широким розповсюдженням в усьому світі і необхідністю боротьби з ним. Можна сказати, що тероризм став однією з глобальних проблем сучасності.

Зважаючи на специфіку кон'юнктури ринків, розробка теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо глобального маркетингу у сфері міжнародного тероризму є актуальною.

Вагомий внесок у розвиток теорії глобального маркетингу та вирішення проблемних питань розвитку сучасного маркетингу зробили вітчизняні вчені: В. Андрійчук, П. Гайдуцький, М. Дем'яненко, О. Єранкін, А. Кандиба, С. Кваша, І. Кобута, В. Козюк, О. Кристальний, Д. Лук'яненко, М. Малік, Ю. Пахомов, В. Саблук, П. Саблук, Є. Савельєв, А. Філіпенко, О. Шпичак та інші. Глобальний маркетинг зокрема цікавив також закордонних вчених, таких як М. Акулич, Х. Віллер, Ч. Гіл, С. Дейл, Н. Іслам, Т. Кеннон, М. Міноу, А. Наям, П. Пінгалі, М. Хелл Сміт, Дж. Шелдрік та інші. Дослідженням теоретичних питань боротьби з тероризмом займалися такі вчені, як В. Антипенко, М. Афанасьєв, Л. Багрій-Шахматов, С. Бердяга, Ю. Горбунов, В. Ємельянов, К. Жаринов, В. Зубков, В. Канцір, Е. Ковальов, В. Ліпкан, М. Требін, В. Устинов, В. Цуканов та ін. Однак питання можливості і доцільності використання глобального маркетингу та протидії міжнародного тероризму у сфері міжнародної економічної діяльності залишається не повністю розкритим, зокрема у напрямках глобальної сегментації світового ринку та виявлення елементів глобального комплексу маркетингу, які можна застосувати до зазначених сегментів, виходячи з того, що світовий ринок продукції ще не можна вважати глобальним в цілому.

Метою статті є аналіз маркетингової діяльності фірми, яка розглядає світовий ринок як єдине ціле та моніторинг важливого чинника дестабілізації глобального ринку – міжнародному тероризму.

Термін «глобалізація» був введений Р. Робертсоном вперше в 1983 році. В 1985 році він дав детальне його тлумачення, а в 1992 р. виклав основи цієї концепції у спеціальному дослідженні. Отже, глобалізація сьогодні є реальним аспектом сучасної світової системи, однією з найбільш впливових сил, що визначають подальший хід розвитку нашої планети. Вона зачіпає всі сфери громадського життя, включаючи економіку, політику, соціологію, культуру, екологію тощо.

До основних причин, що зумовили появу глобального маркетингу відносять (рис. 1.):

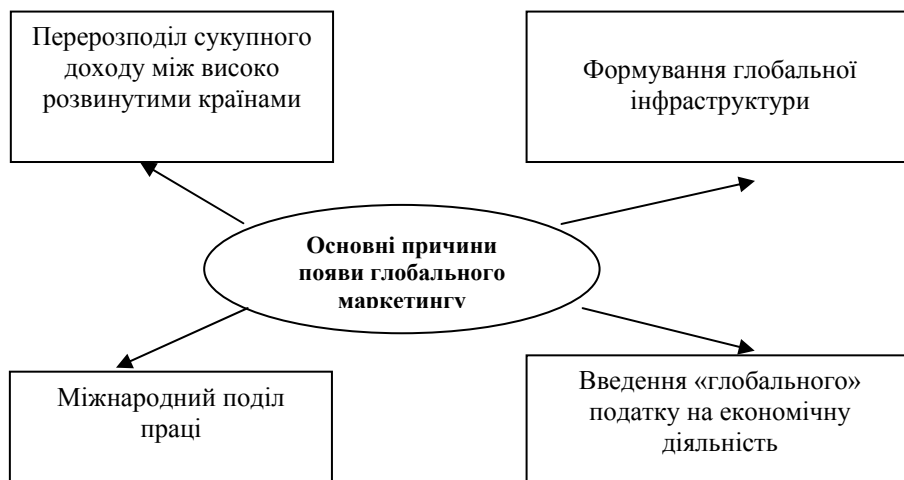

Рис. 1. Основні причини появи глобального маркетингу

- перерозподіл сукупного доходу між високо розвинутими країнами (військові дії тільки у виняткових випадках);
- формування глобальної інфраструктури;
- міжнародний поділ праці;
- введення «глобального» податку на економічну діяльність, тобто займатися не безпосередньо виробництвом, а здійснювати розподіл і перерозподіл ресурсів, доходів і прибутку (наприклад, продаж нафти чи нерухомості на біржах за спекулятивною ціною).

Глобалізація – це посилення взаємозалежності національних економік, переплетення соціально-економічних процесів, що відбуваються в різноманітних регіонах світу і спонукають фірми до пошуку кращих умов діяльності. Вона є закономірним етапом розвитку інтеграційних процесів сучасної світової економіки.

Глобалізація – ініціюється і розвивається насамперед на мікро рівні – на рівні окремих самостійних суб'єктів господарювання. Саме вони встановлюють виробничі, торгові, науково-технічні, фінансові зв'язки зі своїми закордонними партнерами. Якщо головне джерело і генератор глобалізації полягає у всесвітньо орієнтованій стратегії на рівні окремих фірм і компаній, то на загальнонаціональному рівні відбиваються макроекономічні наслідки цього процесу.

Головний сенс державної підтримки глобалізації у зовнішньоекономічній політиці полягає у лібералізації, тобто в скороченні або усуненні обмежень на шляхах міжнародної торгівлі, інвестицій, фінансових операцій тощо. В сучасних умовах важливо звернути увагу на особливості глобального маркетингу(рис. 2).

- Інтернаціоналізація господарської діяльності. Світовий ринок – стійка система товарно-грошових відносин між суб'єктами господарських відносин, пов'язаних між собою участю в міжнародному розподілі праці [1, с. 96].

- Експорт завжди первинний. Економічний обмін завжди є вигідним для країни за умови формування оптимальної структури експорту [2, с.380].

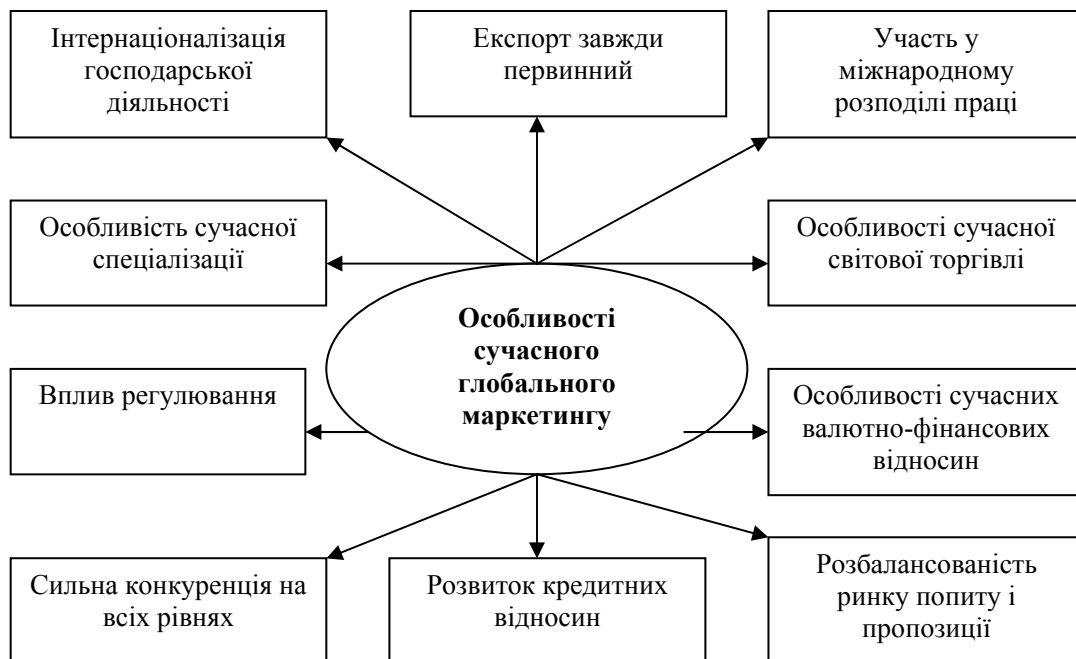

Рис. 2. Особливості сучасного глобального маркетингу

- Участь у міжнародному розподілі праці дає змогу досягти мети з меншим використанням суспільної праці [4, с. 98].
- Особливість сучасної спеціалізації – це її поглиблення, що привело до повузлової спеціалізації [5, с. 612].
- Особливості сучасної світової торгівлі [5, с. 420-428]:
 - активне використання тарифних і нетарифних бар'єрів у торгівлі;

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

– сертифікація продукції згідно з новими стандартами ISO стає одним із головних чинників конкурентоспроможності;

– скорочування значення торгівлі сировиною та падіння цін на сировину;

– спостерігається інтенсифікація обміну готовими наукомісткими виробами;

– «цінові ножиці» на сировину і готову продукцію;

– активізація торгівлі послугами (25% світового обігу – технічне сприяння: консалтинг, лізинг, інжиніринг тощо);

– зростає обмін інформацією, науково-технічними досягненнями тощо, що дозволяє росту продаж ліцензій і патентів;

– поширюється безвалютний обмін, а саме:

а) компенсаційні угоди (частина за рубежом);

б) кліринг (взаємне погашення платежів);

в) паралельний бартер – два контракти на однакову суму;

г) українська специфіка – широке використання толінгу (роботи на давальницькій сировині).

• Особливості сучасних валютно-фінансових відносин:

а) золотий стандарт (XIX-XX ст.);

б) золото-доларовий стандарт: Бреттон-Вудська конференція, 1945 р. (World bank);

в) демонетизація золота (1973-1975 рр.);

г) 1976 р. Кінгстон (Ямайка), Франція виставляє претензії до США з вимогою забезпечити «євродолари» золотом.

Основа забезпечення – купівельна спроможність валюти, її товарне забезпечення. Сучасність – введення єдиної валюти країн Європейського Союзу – EURO.

• Розбалансованість ринку попиту і пропозиції.

• Розвиток кредитних відносин.

• Вплив регулювання: пряме (політико-адміністративні способи); непряме (економічні способи).

Все більше країн приєднується до ГАТТ/ВТО (Міжнародної угоди з тарифів і торгівлі/Всесвітньої торговельної організації).

• Сильна конкуренція на всіх рівнях. Це призводить до формування глобального споживача (рис. 3):

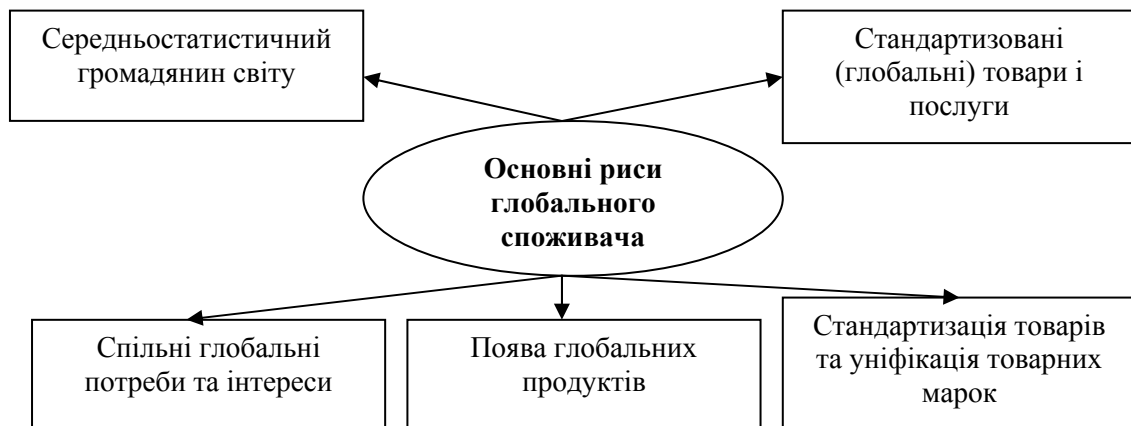

Рис. 3. Основні риси глобального споживача

• це середньостатистичний громадянин світу, який стикається з проблемою вибору товарів (послуг);

• в більшості випадків вибір падає на стандартизовані (глобальні) товари і послуги [9, с.20];

• формуються глобальні потреби та інтереси, спільні для жителів багатьох країн (наприклад, відпочинок в ОАЕ, Туреччині чи Єгипті);

• глобальні потреби ведуть до появи глобальних продуктів [6, с.25];

• відбувається стандартизація товарів та уніфікація товарних марок.

В основі стратегії глобального маркетингу лежить декілька передумов:

– потреби та інтереси споживачів стають в масштабах всього світу все більш однорідними [10, с.81]:

– споживачі у всьому світі готові відмовитися від деяких своїх переваг, що стосуються окремих характеристик товару, його дизайну, його функцій в ім'я нижчих цін і вищої якості, в ім'я суттєвої економії на витратах виробництва.

Все це веде до того, що в умовах глобалізації пропозиції фірми досягають конкурентних переваг, так як попит на їхню продукцію розповсюджується на світовому ринку. «Глобальний ринок», на думку автора дослідження – це сфера формування попиту та пропозиції на товари і послуги на світовому рівні.

Глобальний товар, що приймається у всьому світі, користується успіхом тому, що асоціюється з певною країною, що має в даній галузі відповідний престиж; в його основі лежить висока якість товару; рівень обслуговування відповідає міжнародним стандартам.

У ряді випадків глобалізація набуває форми експансії якоїсь національної культури, а це інколи суперечить звичкам і традиціям окремих країн та народів. Щоб захистити власні уподобання (звички і традиції) окремі групи чи країни використовують міжнародний тероризм.

Міжнародний тероризм виступає однією з найбільших проблем сьогодення і основним дестабілізуючим чинником глобального ринку. Діючи в глобальному масштабі, тероризм перетворюється на одну з найбільших загроз людства в ХХІ столітті. Якщо раніше людство перебувало в постійному стані страху через можливе настання третьої світової війни, ядерної війни між наддержавами, чи продовольчої кризи малорозвинених країн внаслідок демографічного буму, то сьогодні при достатній актуальності вище перерахованих проблем та безумовній загрозі їх настання, проблема тероризму все ж таки займає перші позиції в силу її різкого та непередбаченого характеру.

Тероризм виступає регулятором та каталізатором подій на Близькому Сході, в Центральній Азії, на Балканах, в Латинській Америці, інших регіонах, але цим не обмежується сфера його дії, яка практично має всесвітній характер [3, с. 225].

Завдяки процесам глобалізації відбувається інтернаціоналізація як економіки так і тероризму та його небувале розповсюдження на планеті, що викликає серйозні зовнішньополітичні наслідки: ускладнює міжнародну обстановку, загрожує територіальній цілісності і безпеці держав, перешкоджає міжнародному співробітництву.

Серед причин тероризму, у тому числі, виділяють цивілізаційні відмінності між сучасними державами, явне або приховане нав'язування іншим народам і державам стереотипів західного світу.

Узагальнення світового досвіду свідчать, що терористична діяльність може набувати форм внутрішнього і міжнародного тероризму. Протягом ХІХ століття тероризм залишався переважно внутрішнім явищем. У ХХ ст. міжнародний тероризм набув загрозливих масштабів. Внутрішній тероризм здійснюється на території однієї держави, де терористи і жертви є громадянами цієї держави; міжнародний тероризм здійснюється терористами проти представників іноземних держав і міжнародних організацій, громадян іноземних держав на території країн, громадянами яких терористи не є.

Усі дослідники, що займаються даною проблемою, одностайні стосовно важливості визначення категорії «тероризм». Існує величезна кількість цих визначень.

Практично в усіх європейських мовах, а також у персидській (фарсі), є слова, які походять від латинського «terror», що в перекладі означає «жах». В українській мові існує два найбільш близьких до цього слова – «терроризм» та «террор». Перший найчастіше використовується в юридичній літературі для окреслення особливого типу політичного злочину проти громадської безпеки, що використовує насильство та залякування для досягнення конкретних цілей. Поняття «террор» у науковій та публіцистичній літературі має різне значення, але найбільш загальноприйнятним є його застосування для характеристики політики держави, спрямованої на залякування своїх громадян та використання нелегітимного насильства.

У великому тлумачному словнику сучасної української мови подається таке визначення поняття «террор», як: найгостріша форма боротьби проти політичних і класових супротивників із застосуванням насильства аж до фізичного знищення; надмірна жорстокість стосовно до кого-небудь; залякування [8, с. 222].

Сучасних дефініцій тероризму нараховується немало, визначень – безліч. Такий стан речей для науки є закономірним процесом.

Так, російський дослідник М.М. Афанасьєв вказує на те, що у світовій науці існує два основних підходи щодо визначення поняття «терроризм». Біологічний підхід пояснює це явище деякою

«врожденою», «насильницького» сутністю людини, «природним» прагненням людей загрожувати інтересам інших із використанням будь-яких доступних засобів для досягнення поставленої мети. Соціальний підхід щодо проявів тероризму виходить із розуміння того, що визначальне значення мають саме соціальні процеси. Йому надається перевага серед інших підходів для пояснення природи та формулювання поняття тероризму [3, с.232].

Значні розбіжності в думках і поглядах учених і практиків, які займаються дослідженням даної проблеми [11, 12, 13, 14, 15, 16, 19], свідчить про необхідність залучення до вироблення визначення поняття «тероризму» спеціалістів різних професій - правників, криміналістів, політологів, філософів, істориків, соціологів, економістів, конфліктологів, об'єднання яких саме по собі являє надзвичайну складність. Окрім того, реальна політико-правова практика різних держав, їх ідеологічні установки, що різняться своїми підходами щодо розуміння тероризму, також ускладнюють цей процес, привносячи у нього суб'єктивний фактор державних інтересів на внутрішньополітичному, регіональному (міждержавному) і геополітичному рівнях. Саме ця обставина змушує на даному етапі йти шляхом формування визначення тероризму в рамках національного законодавства з подальшим узгодженням із понятійним апаратом міжнародного права.

Наявність значної кількості визначень тероризму свідчить, з однієї сторони, про неоднозначний зміст терміну, з іншої сторони, така розпливчастість (розмитість) змісту цієї категорії відкриває широкі можливості для політичних спекуляцій і подвійних стандартів в політиці, як це, доволі часто, роблять, користуючись невизначеністю, нечіткістю змісту таких термінів як «свобода», «демократія», «права людини» тощо.

Характеризуючи різноманітні значення, що надаються слову «свобода», Ш. Монтеск'є у праці «Про дух законів» писав: «Немає слова, котре отримало б стільки різноманітних значень і правило б таке надто різне враження на розум, як слово «свобода». Одні називають свободою можливість позбавляти «трону» того, кого наділили тиранічною владою; інші – право обирати того, кому вони повинні підкорятися; треті – право носити зброю і вчиняти насильство; четверті – бачать її у привілеї перебувати під управлінням людини своєї національності або підкорятися своїм власним законам» [11, с. 88]. Очевидно, що аналогічні роздуми будуть справедливі й стосовно терміну «тероризм».

Глибоке і змістовне формулювання поняття «тероризм» запропонував В. Петріщев: «Тероризм — це систематичне, соціально і політично вмотивоване, ідеологічно обумовлене використання насильства або погроз застосування такого, за допомогою якого через залякування фізичних осіб здійснюється управління їх поведінкою у вигідному для терористів напрямку, і досягається визначена терористами мета» [8, с. 224].

В одному з останніх видань «Великого енциклопедичного словника» наводиться наступне визначення: «Терор (тероризм) (лат. terror – страх, жах), насильницькі дії (переслідування, руйнування, захоплення заручників, вбивства тощо) з метою залякування, придушення політичних опонентів, конкурентів, нав'язування відповідної лінії поведінки [3, с. 231].

Розрізняють індивідуальний і груповий терор (наприклад, дії екстремістів політичних угруповань) і державний терор (репресії диктаторських і тоталітарних режимів). У 70-Х-90-Х рр. ХХ ст. отримав розповсюдження міжнародний тероризм (вбивства або викрадення глав іноземних держав і урядів, їх дипломатичних представництв, мінування приміщень посольств, місій, міжнародних організацій, вибухи в аеропортах і на вокзалах, викрадення повітряних суден)».

Є. Кожушко пропонує таке визначення: «Тероризм – це тактика політичної боротьби, що характеризується систематичним застосуванням ідеологічно мотивованого насильства та виражається у вбивствах, диверсіях, саботажі, викраденнях та інших діях, які становлять загрозу життю і безпеці людей» [8, с. 224].

І, нарешті, офіційне визначення поняття «тероризм» наведено у Законі України «Про боротьбу з тероризмом»: «тероризм – це суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей» [7].

Темпи вироблення власних дефініцій терміну «тероризм» та їх закріплення в національному законодавстві багато в чому залежать від того, як давно окремі держави зіткнулися з цією проблемою, і як далеко зайшло протистояння між власними владними структурами та суспільством, з однієї сторони, і терористичними організаціями – з іншої.

Прикладом подібного підходу може слугувати досвід США, що намагаються детально регламентувати своє законодавство в розділах, пов'язаних з протидією терористичній діяльності.

Проте, як зазначає відомий американський аналітик, який займається проблемами тероризму Б.Хоффман, навіть у рамках окремо взятої країни процес формування єдиної дефініції терміну «тероризм» наштотується на досить значні труднощі.

Основною з них є розбіжності при підходах щодо визначення самого поняття «тероризм», зумовлені різноманітними функціями, що покладаються на державні відомства, які покликані боротися з терористичними проявами усередині країни та за її межами. Дослідник виокремлює деякі дефініції, прийняті Державним департаментом США, Федеральним бюро розслідування (ФБР) і Міністерством оборони США.

Офіційне визначення тероризму сформульоване Державним департаментом США звучить наступним чином – це «Завчасно обдумане, політично мотивоване насильство, що застосовується проти мішеней, які не беруть участі у воєнних діях (non-combatant targets) субнаціональними групами або підпілними державними агентами» [8, с. 221].

Міністерство оборони США вбачає в тероризмі «... незаконне застосування сили за власною волею або під примусом стосовно осіб або власності з метою залякати, справити тиск на уряд або суспільство, найчастіше заради досягнення політичної, релігійної або ідеологічної мети».

Б. Хоффман пояснив розбіжності у вказаних дефініціях пріоритетами кожного із цих органів влади. Для зовнішньополітичного відомства США основними ознаками тероризму виступає умисний або завчасно обдуманий характер дій терористів, їх безумовне обґрунтування політичною метою та субнаціональна характеристика терористичної організації. У той же час Держдепартамент США залишає поза увагою загрозу насильства, тобто психологічний аспект тероризму. Специфіка ФБР як структури, покликаної розслідувати злочини, акцентує увагу на інших ознаках тероризму, таких як примушування та залякування. Таким чином, визначення подане ФБР, визнає факт психологічного впливу на об'єкт насильства. При цьому подається широке тлумачення об'єктів терористичних акцій, до переліку яких окрім уряду і громадян віднесено державне і приватне майно. Окрім того, на відміну від дефініції, котрою керується Держдепартамент США, ФБР розширює список мети, додаючи до політичних змін ще й економічні і соціальні. Міноборони США, своєю чергою, трактує тероризм як насильство або загрозу його застосування не лише відносно уряду, але й стосовно суспільства в цілому. Разом із тим, в даній дефініції присутні вже три типи мети (політична, релігійна та ідеологічна), але випадає з поля зору економічний та соціальний аспект.

Багатоманітні трактування поняття «тероризм» запропоновані знаними зарубіжними вченими. Наведемо деякі з них. Так, ізраїльський дослідник Б.Ганор подає свій варіант визначення тероризму: «Тероризм — це інтенсивне застосування або загроза застосування насильства стосовно цивільних осіб або цивільних об'єктів з метою досягнення політичної мети» [3, с. 230]. Суть цієї дефініції полягає в об'єднанні трьох ознак, без яких насильство не може бути кваліфікованим як тероризм: по-перше, насильницький акт або загроза його (психологічний фактор впливу на об'єкт); по-друге, мета теракту завжди і виключно носить політичний характер; по-третє, мішенями терористів виступають цивільні особи, що докорінно відрізняє тероризм від інших видів політичного насильства, наприклад, партизанської війни.

Американський фахівець з міжнародного права Р. Фальк пропонує два визначення: «будь-який тап політичного насильства, що не має адекватного морального і юридичного виправдання, незалежно від того, хто до нього вдається – революційна група або уряд» і «політичний екстремізм, що вдається до насильства без розбору або до насильства стосовно невинних осіб» [3, с. 232].

Досить парадоксальним є те, що постійно потерпаючи від тероризму, який спалахує у різних частинах світу, міжнародне співтовариство досі не розробило його загальноприйнятого визначення. Постійно виникають суперечки стосовно визнання певних організацій, як терористичних, оцінки різноманітних проявів тероризму.

Отже, тероризм можна трактувати як політику і практику досягнення політичної мети з допомогою терору, тобто залякування. Розроблені десятки класифікацій тероризму. Розрізняють терор «зверху» і «знизу», політичний, революційний, лівий, правий, сепаратистський, комплексний, кримінальний, економічний тощо.

На Міжамериканській конференції з прав людини (1970 р.), присвяченій проблемам тероризму і захисту від нього населення, було названо три форми тероризму: соціальний, політичний, ідеологічний.

До «найпоширеніших видів» тероризму російські дослідники відносять: політичний, інформаційний, економічний, соціальний (побутовий), суїцидний, технологічний, кримінальний і антидержавний тероризм.

Зарубіжні дослідники виділяють такі види тероризму: психічний і злочинний (Дж. Белл); революційний, субреволюційний і репресивний (П. Уїлкінсон, Р. Шульц); ядерний, економічний, технологічний, екологічний та ін.

На думку І. Мехєєва, тероризм можна класифікувати на такі самостійні види:

- за територіальною ознакою: міжнародний; внутрідержавний;
- залежно від злочинної мотивації: політичний; релігійний; націоналістичний; економічний;
- за формою прояву: використання з терористичною метою вибухових пристроїв; захоплення повітряного судна та інше злочинне втручання в діяльність цивільної авіації; захоплення морського судна та інше злочинне втручання в діяльність міжнародного судноплавства; захоплення заручників; інші форми тероризму.

Відомий український політолог С. Телешун розрізняє три основних види терору, в основу класифікації яких покладено громадянство терористів і потерпілих від них, а також місце здійснення теракту:

- внутрішній – відповідні дії громадян однієї держави проти співвітчизників на власній території;
- транснаціональний – відповідні дії громадян однієї держави проти співвітчизників на території інших держав;
- міжнародний – відповідні дії груп громадян, однорідних або змішаних за національним складом, проти будь-яких осіб на території третіх країн.

Можна також назвати інші форми тероризму: «хімічний», «біологічний», «психологічний» [8, с. 223].

Останнім часом занепокоєння правоохоронних органів і вчених, що досліджують проблеми тероризму, викликає така нова форма тероризму, як високотехнологічний тероризм, складовими якого є кібертероризм (електронний, комп'ютерний) і космічний тероризм.

Під кібертероризмом розуміють навмисну мотивовану атаку на інформацію, що обробляється комп'ютером, комп'ютерну систему або мережу, яка пов'язана з небезпекою для життя і здоров'я людей або настанням інших тяжких наслідків, якщо такі дії вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокування військового конфлікту.

Сучасний рівень науково-технічного прогресу дає підстави виокремити такі форми прояву космічного тероризму:

- знищення космічних об'єктів, елементів наземних комплексів управління та інших структур космічних агентств;
- залякування окремих великих організацій, регіонів, країн вибором місць падіння космічних об'єктів;
- захоплення космічних апаратів;
- залякування діями з космосу щодо морських, наземних і повітряних об'єктів.

З урахуванням переліченого вище, на нашу думку, під тероризмом варто розуміти злочинне діяння, що полягає в застосуванні протиправних дій або в загрозі їх застосування відносно окремих фірм, групи осіб, матеріальних або нематеріальних об'єктів, що супроводжується залякуванням населення і навмисним створенням обстановки страху, пригніченості, напруженості з метою ухвалення рішень, вигідних для терористів, що характеризуються підвищеною суспільною небезпекою і публічним характером здійснення. При цьому мета терористів може бути різною: релігійною, політичною, економічною тощо.

Зазначимо, що терміни «міжнародний тероризм» і «глобальний тероризм» використовуються як рівнозначні. Це пов'язано з тим, що і глобалізація, і міжнародний тероризм стали можливі завдяки розвитку сучасних засобів комунікації, тобто міжнародний тероризм є негативним ефектом глобалізації, і тому цілком правомірне використання цих двох термінів як рівнозначних.

На думку аналітиків Світового банку, інтернаціоналізація тероризму є прикладом того, як міжнародні проблеми йдуть попереду міжнародної політики. Тероризм, на їхню думку, використовував глобалізацію, щоб створити в антитерористичних заходах дві лазівки. По-перше, шляхом розповсюдження своїх організацій через кордони країн терористи зробили національні контртерористичні заходи менш ефективними. По-друге, тероризм зміг знайти притулок у «неспроможних» державах, тобто на територіях, не контрольованих жодним визнаним урядом, кількість яких в останні десятиріччя різко збільшилася. Загроза військових дій проти таких країн малоефективна: фактично держава там вже знищена [2, с. 505].

Отже «міжнародний тероризм – це залякувально-корислива спроба використати насильство для досягнення відповідної мети – цілі».

Головна ціль терористів – не безпосередні потерпілі від таких злочинів (як правило, безневинні, законослухняні громадяни), а ті, хто спостерігають за драмою, що розгортається у засобах масової інформації. Ефективна боротьба з тероризмом на державному та міждержавному рівнях можлива тільки в тому випадку, якщо до неї приєднається громадянське суспільство.

Результати проведеного дослідження дозволили зробити наступні висновки:

– запропоновано наступні терміни: «глобалізація» та тероризм. Глобалізація – це посилення взаємозалежності національних економік, переплетення соціально-економічних процесів, що відбуваються в різноманітних регіонах світу і спонукають фірми до пошуку кращих умов діяльності. «Тероризм» – це злочинне діяння, що полягає в застосуванні протиправних дій або в загрозі їх застосування відносно окремих фірм, групи осіб, матеріальних або нематеріальних об'єктів, що супроводжується залякуванням населення і навмисним створенням обстановки страху, пригніченості, напруженості з метою ухвалення рішень, вигідних для терористів, що характеризуються підвищеною суспільною небезпекою і публічним характером здійснення;

– охарактеризовано поняття «глобальний ринок» – це сфера формування попиту та пропозиції на товари і послуги на світовому рівні;

– окреслено основні причини появи глобального маркетингу та його сучасні особливості;

– підкреслено, що основним дестабілізуючим фактором глобального ринку в сучасних умовах є міжнародний тероризм;

– охарактеризовано його сутність та класифікацію за різними ознаками.

Література

1. Акулич М.В. Исследование рынков в практике международного бизнеса / М.В. Акулич // Маркетинг в России и за рубежом. – 2002. – №5. – С. 94-108.
2. Анилионис Г.П. Глобальный мир: Единый и разделенный / Г.П. Анилионис, Н.А. Зотова // Эволюция теорий глобализации. – 2005. – 676 с.
3. Афанасьев Н.Н. Идеология терроризма / Н.Н. Афанасьев // Социально-гуманитарные знания. – 2009. – № 1. – С. 224-235.
4. Владимирова И.Г. Глобализация мировой экономики : проблемы и последствия / И.Г. Владимирова // Менеджмент в России и за рубежом. – 2001. – № 3. – С. 97-111.
5. Гіл Ч. Міжнародний бізнес: конкуренція на глобальному ринку. / Ч. Гіл. – К., 2001. – 856 с.
6. Дикий О.В. Вплив глобалізації бізнесу на формування конкурентного середовища підприємства / О.В. Дикий // Проблеми матеріальної культури. – С. 23-28.
7. Закон України «Про боротьбу з тероризмом»// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180.
8. Канцір В.С. Міжнародний тероризм: проблема наукового визначення / В.С. Канцір // Університетські наукові записки. – 2009. – №2. – С. 220-225.
9. Козюк В.В. Методичні засади глобального маркетингу / В.В. Козюк // Галицький економічний вісник. – 2007. – № 1. – С. 19-26.
10. Мязіна Н.Б. Варіанти комплексу маркетингу на різних сегментах глобального аграрного ринку / Н.Б. Мязіна // Матеріали Сьомої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Науковий потенціал 2011». –Сімферополь, 2011. – С. 79-83.
11. Тимінська К.О. Міжнародний тероризм як загроза глобальній та регіональній безпеці / К.О. Тимінська // Актуальні проблеми міжнародних відносин : збірник наукових праць. – К., 2008. – Вип. 77, Ч. 1. – С. 85-89.
12. Bartlett C. Global Marketing/Management / C. Bartlett, T. Quelch. – USA. Printice – Hall, 1999. – 492 p.
13. Berry J. Retail Farm Market Benchmarks Survey Penn State Cooperative Extension [Electronic resource] / J. Berry // Lehigh County. – January, 2009. – Mode of access: www.agrisk.umn.edu/conference/uploads/JBerry0603_01.ppt.
14. Cannon T. Basic Marketing: Principles and Practice / T. Cannon. – London: Cas.-sell, 1992. – 463 p.
15. Cashin P. Commodity Prices and the Terms of Trade / P. Cashin // IMF research Bulletin. – 2003. – Vol. 4. – No. 4.
16. Dimitri C. Marketing U.S. Organic Foods Recent Trends From Farms to Consumers / C. Dimitri, L. Oberholtzer // USDA/ – Economic Information Bulletin. – 2009..
17. Global Marketing Management—3rd Edition by M. Kotabe and Kr. Helsen, 2004.
18. Globalization and the traditional role of agriculture [Electronic resource] // Food and Agriculture Organization of the United Nations. – Mode of access: www.fao.org.
19. Hollensen S. Global Marketing: a Market-Responsive Approach, 2nd ed.
20. FATF-<http://www.sdfm.gov.ua>